

AVRUPA KOMİSYONU BİLDİRİM BELGESİ: Komisyon'un Mimarlık Politikası Rehberi

Brüksel, 23 Eylül 2009
C(2009)7032 final

Çeviri: Zeynep Uysal

Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilerek kamuoyuna duyurulan bu politika belgesi, Komisyon'un kendi yapıları için izleyeceği mimarlık politikasını tariflemesi ve bu yapılarda kaliteyi artırma isteğini göstermesi açısından önem kazanıyor. Avrupa Komisyonu'nun ofis yapıları, Brüksel ve Lüksemburg'da Avrupa kurumlarının bulunduğu bölgelerdeki yapıların büyük bir bölümünü oluşturuyor. Uzun bir süre bu yapılar kiralama yöntemiyle kullanılırken, Avrupa Komisyonu son dönemlerde yapıları satın alarak ve hatta inşa ederek, yönetimini elinde bulundurma yaklaşımını benimsemeye başladı. Komisyon'un ofis binalarına yerleşirken izleyeceği ilkeler, daha önce konuyla ilgili yayınlanan bir bildirimde belirlenmişti. Komisyon'un mimarlık politikasının ana hatlarını ortaya koyan bu yeni belge ise, Komisyon'un mimari kaliteye dair dilek ve isteklerini açıklıyor, ofis yapılarıyla ilgili açılacak mimari yarışmalar için referans oluşturuyor. Politika rehberi, özellikle yapılarda enerji verimliliğinin ve yapıların elde edilmesinde yarışma mekanizmasının kullanılmasının önemini vurguluyor. Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE), bu politika belgesini memnuniyetle karşıladı ve Komisyon'un kamunun öncü rolünü vurguladığı bu yaklaşımın, hem uluslar hem de Avrupa ölçeğinde diğer kamu kurumlarına örnek olması dileğinde bulundu.

Politika belgesinin orijinaline ulaşmak için:

www.mo.org.tr/UIKDocs/komisyonmimarlikpolitikasi.pdf

Belgenin Türkçe çevirisine dijital ortamda ulaşmak için:

www.mo.org.tr/UIKDocs/commissionarchpolicy.pdf

KOMİSYON'UN MİMARLIK POLİTİKASINA DOĞRU

1. GİRİŞ:

Eylül 2007'de Komisyon, Brüksel ve Lüksemburg'daki bölümlerinin yapılara yerleştirilme sürecini düzenlemeyi amaçlayan yeni bir bildirim belgesini kabul etti.¹ Bu karar, bir dizi görevi de beraberinde getirdi. Bu görevlerden biri, bildirimde ortaya koyulan politika ilkelerinin doğru uygulanmasını sağlamak için bu mimari politika rehberinin hazırlanmasıydı.

2. BELGENİN ARKA PLANI

Bu rehberin amacı Komisyon'un mimari politikasının ana hatlarını belirlemektir. Komisyon'un bina politikasını uygulayan tüm yetkililerin bu belgeyi göz önüne alması gerekir.

Rehber, AB Konseyi'nin 12 Şubat 2001 tarihli Kentsel ve Kırsal Çevrede Mimari Kalite Konusundaki Kararı'nda² belirttiği isteklere de referans vermektedir. Ayrıca 13 Aralık 2008

¹ COM(2007) 501, 5.9.2007.

² 2001/C 73/04, OJ C 73, 12.2.2001, p. 6.

Ç.N. Belgeye Türkçe olarak ulaşmak için: www.mo.org.tr/UIKDocs/AVRUPA.pdf

tarihinde AB Konseyi tarafından kabul edilen; Komisyon'u "tüm politika, önlem ve programlarında mimari kalitenin ve mimarlık hizmetinin kendine özgü doğasını dikkate almaya" ve "mimarlık, kent planlama ve peyzaj planlamada sürdürülebilir gelişim konusundaki yenilikleri ve denemeleri cesaretlendirmeye" çağıran Mimarlık ve Kültürün Sürdürülebilir Kalkınmaya Katkısı Hakkındaki Sonuç Belgesi'ne³ bir cevap niteliğindedir.

Rehber, Brüksel ve Lüksemburg'daki binalara ilişkin olarak Komisyon'un uyması gereken kural ve prosedürleri tanımlayan bir dizi belgenin bir parçasını oluşturur. Tüm bu belgeler, yetkin pazar aktörlerinin kullanımına sunulacak, bina prosedürleri konusunda şu anda hazırlanmakta olan bir bilgi rehberine⁴ dâhil edilecektir.

Rehber, mimarlıkta kalite sağlama hedefine ilişkin olarak, Komisyon'un kullandığı tüm binaların teknik kalitesini ve standartlara uygunluğunu garanti etmek için hazırlanmış Standart Bina Kılavuzu (*Manual of the Standard Building – MIT*)⁵ belgesini de tamamlamaktadır. Komisyon'un bir şekilde dâhil olduğu tüm mimari ya da diğer türlü yarışmaların düzenlenmesinde bir referans olarak kullanılmalıdır. Bu nedenle, ağırlıklı olarak yeni binalarda ve var olan binaların büyük ölçekli tadilatlarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Bu şekilde, emlak piyasası paydaşları için bir referans olacak ve Komisyon'un mimari kaliteye dair dilek ve isteklerinin bilinmesini sağlayacaktır. Bu rehber, Komisyon'un Brüksel ve Lüksemburg'da yerleşeceği yeni binalar için geçerli olacak ve uygun olduğu hallerde, yürütme ajanslarının (executive agencies) kullandığı binalara da uygulanabilecektir. Komisyon delegasyonları ve temsilcilikleri içinse geçerli değildir, ama onlar da isterlerse bu rehberi referans olarak kullanabileceklerdir.

Komisyon, diğer Avrupa kurumlarını da bu belgeden haberdar edecek ve belgeyi istedikleri takdirde onlara temin edecektir. Komisyon bünyesinde mimarlık politikasını uygulamakla görevli organlar, Brüksel için Brüksel Altyapı ve Lojistik Ofisi (OIB), Lüksemburg için Lüksemburg Altyapı ve Lojistik Ofisi'dir (OIL). Yönetim Genel Müdürlüğü uygulamayı denetlemekten sorumludur.

Bu rehber üzerinde zamanla değişiklikler yapılacaktır. Komisyon'un ihtiyaçlarına ve mimarlıktaki değişikliklere uyulanabilmesi için rehberin belirli aralıklarla kontrol edilmesi gereklidir.

3. MİMARİ KALİTE

Mimarlık politikası, genel olarak mimari kalite kavramı, özel olarak da her binanın tekil olarak mimari kalitesi esas alınarak oluşturulmuştur. Bu kavramın karmaşıklığına ve öznel doğasından kaynaklanan tanımlama sorununa rağmen, bir binanın yaşam çevrimi boyunca göz önüne alınması gereken bir dizi temel ilkeyi tanımlamak ve bu belgede ortaya koymak mümkündür.

Bu bağlamda, bu ilkelerin birbirine bağlı ve evrimleşen doğası özellikle önemlidir. Bu ilkeler, aşağıda sözü edilen "iyi uygulama örnekleri" ile aynı anda ele alınmalıdır. Onları değerlendirmekte kullanılacak araçlar, her bir durum için özel olarak oluşturulacaktır - örneğin çeşitli mimarlık yarışmalarının hazırlanıp düzenlenmesi gibi.

---

3 2008/C 319/05, OJ C 319, 13.12.2008, s. 13.

Ç.N. Belgeye Türkçe olarak ulaşmak için: www.mo.org.tr/UIKDocs/konseykultursonucbelgesi.pdf

4 www.ec.europa.eu/civil_service/audience/real_estate/index_en.htm

5 Standart Bina Kılavuzu, binalarla ilgili bölümlerin (OIB ve OIL, Yönetim Genel Müdürlüğü) ve personel temsilcilerinin fikirlerine uygun olarak hazırlanan bir belgedir. Daha detaylı bilgi için bakınız:

www.ec.europa.eu/civil_service/audience/real_estate/index_en.htm

Bu referans ilkelerine dayalı fikirler edinmek için yarışmalar düzenlemek, hem saydam bir programın tanımlanmasına ve gözlemlenmesine olanak verecek, hem de ekonomik değer açısından mümkün olan en iyi sonuçların alınmasını sağlayacaktır.

4. ON REFERANS İLKESİ

4.1. Kentsel Bütünleşme

Komisyon'a ait binalar, yer aldıkları kentsel çevreyle uyum içinde olmalı ve onunla bütünleşmelidirler. Kentte, ofis, konut ve ticari fonksiyonların birleşiminden oluşan dengeli bir karışım sağlanmasına özen gösterilmeli, ayrıca kültürel ve sosyal bütünleşmeyi kolaylaştıran kamusal alanların teminine önem verilmelidir.

4.2. Erişilebilirlik ve Dolaşım (Mobilite)

Komisyon binalarının, Komisyon'un çevre dostu ulaşımı (yürüme, bisiklete binme ve toplu taşıma gibi) desteklemeyi ve cesaretlendirmeyi amaçlayan dolaşım (*mobillite*) politikasına ve "herkes için tasarım" ilkesine uygun olması gereklidir. Komisyon binaları toplu taşıma ile kolayca erişilebilir nitelikte olmalı ve hareket kabiliyeti az olan kişiler için kullanılabilir ve ulaşılabilir olmalıdır. Gelecekte yapılacak olan binaların da, Komisyon'un merkez binalarına, diğer bazı Avrupa kurumlarına ve sosyal altyapıya yakın ve/veya kolayca erişilebilecek nitelikte olması gereklidir.

4.3. Çevreye ve Enerji Verimliliğine Saygı

Çevreye saygı ve enerji tüketiminin azaltılması Komisyon'un temel hedeflerinden birini oluşturur. Eko-Yönetim ve Denetleme Şeması'nı (*Eco-Management and Audit Scheme-EMAS*)⁶ Brüksel ve Lüksemburg'daki tüm binalarını içerecek şekilde genişletmesi Komisyon'un bu alandaki çabalarından biridir.

Bu bağlamda, gelecekte yapılacak tüm Komisyon binaları en sıkı enerji verimliliği parametrelerine uymalıdır. Örneğin:

- Her bina küresel enerji anlayışına uygun olarak tasarlanmalıdır.
- Hava kirliliğine yol açan emisyonlar azaltılmalıdır.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı cesaretlendirilmelidir.

Komisyon, bunlara ek olarak aşağıdaki çevre-dostu önlemleri de teşvik edecektir:

- Üretim, uygulama ve geri-dönüşüm aşamalarındaki (yaşam çevrimindeki) çevresel etkisi düşük malzemelerin kullanılması.
- Binanın - atık yönetimi ve su tasarrufu gibi - sürdürülebilir/çevre dostu kullanımını dikkate alan bir tasarım yaklaşımının benimsenmesi.

Enerji tüketimini azaltmak için, içinde bulunulan kentsel çevrenin özellikleri de dikkate alınarak, binanın ve cephelerin yönlenişine özel olarak dikkat edilecektir.

---

⁶ Ç.N. EMAS, AB tarafından geliştirilmiş ve kabul edilmiş olan, şirketlerin ve kuruluşların çevresel performanslarını ölçmek ve geliştirmek için kullanılan bir araçtır. Daha ayrıntılı bilgiye Avrupa Komisyonu'nun ilgili sayfasından ulaşılabilir: ec.europa.eu/environment/emas

Bu prensiplerin hayata geçirilmesini sağlamak için Komisyon, binaların enerji performansını ölçmekte kullanılan en gelişmiş yöntemlerden yararlanabilecektir.⁷

4.4. İnşaat Kalitesi ve Esenlik

Komisyon, inşaat kalitesine ve inşaatın nasıl gerçekleştirildiğine özel bir önem vermektedir. Binalar Avrupa'da yürürlükte olan kural ve standartlara – özellikle de şu anda yürürlükte olan İnşaat Malzemeleri Yönetmeliği⁸ ve Avrupa Kodları'na⁹ (Eurocodes) uygun olarak tasarlanmalı ve inşa edilmelidir.

Malzeme seçimi ve uygulanan teknik çözümler (özellikle cepheler için) binanın bakımını, sürdürülebilirliğini ve yaşlanma hızını etkilediklerinden özellikle önemlidir.

Mimari anlayış, havanın kalitesi, aydınlık gibi faktörlerin tümü bina sakinlerinin sağlığını ve esenliğini sağlamaya yardımcı olmalıdır. Bina tasarımı, kimlik ve imaj yaratmanın yanı sıra, özellikle kullanıcı dostu olma ve "ait olma hissi" yaratmaya odaklanmalıdır..

4.5. Yenilik

Komisyon, mimarlığın ve kentsel bütünleşmenin çeşitli yönleriyle ilgili (değişik teknolojiler, malzemeler, işlevsellik ve düzenleme gibi) yeni fikir ve buluşların geliştirilebilmesi için her türlü çabayı gösterecek ve bunu özellikle enerji tasarrufu elde etmek ve çevreye saygı duyulmasını sağlamak amacıyla kullanacaktır.

4.6. Amacın açıklığı ve binaların anlaşılabilirliği

Binaların hem oturanlar hem de ziyaretçiler tarafından kolay kullanılabilir ve kolayca anlaşılabilir olmasını sağlamak için kütlelerin dağılımı açık ve anlaşılır olmalı ve yapıyı çevre dengeli bir şekilde kurulmalıdır.

4.7. Estetik Boyut ve Görünüş

Son derece öznel doğası nedeniyle estetik boyuta değer biçmek oldukça zordur. Ama bir binanın estetik değerini ve onun kullanıcıları üstündeki etkisini dikkate almak – işlevsel gereklilikleri akıldan çıkarmaksızın - her zaman için önemlidir. Estetik değer kendi içinde değil, binanın bağlamıyla ilişkili olarak değerlendirilmelidir.

Komisyon, binanın görünüşünün, binanın işlevi ve bulunduğu kentsel çevre içindeki rolü hakkında fikir vermesi gerektiğini düşünmektedir. Buna göre, bina bir imajı yansıtmalı ve belirli değerleri sergilemelidir.

Komisyon binalarının verdiği mesajın, Avrupa'nın entegrasyon süreci ve bu süreçte yer alan kurumların çalışma prensipleri ve değerleriyle uyum içinde olmasına özel önem verilmelidir. Bu anlamda Komisyon, binalarının cephe ve kütleleri tarafından yansıtılan imajın, Avrupa projesinin ataklığını, saydamlığını ve dinamizmini yansıtmalarını sağlayacak ve bunu kısmen ince, eğimli çizgilerden yararlanarak yapacaktır. Bununla birlikte, kullanılan malzeme türü gibi çeşitli faktörler üzerinde etkisi olan güvenlik kısıtlamalarına da gerekli özeni gösterecektir.

⁷ Bunun için geliştirilmiş genel bir Avrupa metodu olmadığı için BREEAM (İngiltere), HQE (Fransa) ve DGNB (Almanya) gibi yapı değerlendirme ve sertifikasyon sistemleri kullanılabilir.

⁸ 21 Aralık 1988 tarihli Konsey Direktifi 89/106/EEC:

ec.europa.eu/enterprise/sectors/construction/documents/legislation/cpd/index_en.htm

⁹ Eurocodes, binaların ve mühendislik yapılarının tasarımı, boyutu ve gerekçeleri hakkındaki Avrupa standartlarını içerir. Avrupa'nın çeşitli yerlerinde yürürlükte olan benzeri kurallar arasındaki uyum eksikliğini telafi etmeyi amaçlar ve gelecekte yasal olarak yürürlüğe gireceği düşünülen bir dizi teknik kurallar içerir: eurocodes.jrc.ec.europa.eu/home.php

4.8. İşlevsellik, Modülerlik ve Esneklik

Komisyon binaları, işlevsel, modüler ve esnek olmalıdırlar. Böylelikle mümkün olduğunca uyumlu ve uyarlanabilir olurlar.

- İşlevsellik: Binalar, iç dolaşımın ve giriş-çıkış akışının (örneğin ziyaretçilerin ve tedarikçi firmaların giriş-çıkış akışı) verimli yönetimini sağlayarak, bina içi iletişimi kolaylaştırmalıdırlar. Yüzey kullanımı açısından yüksek bir verimlilik oranıyla mevcut alanların en uygun şekilde kullanılması mümkün kılınacaktır.

- Modülerlik ve esneklik: İç mekânların kolaylıkla yeniden düzenlenebilmesini sağlayabilmek için binalar mümkün olduğunca modüler olmalıdır. Kullanılış şekillerini değiştirip, uyarlamak kolay olmalıdır. Örneğin, ek ihtiyaçlar, teknolojik gelişmeler, çalışma yöntemlerindeki değişiklikler veya bölümlerin yeniden düzenlenmesi gibi farklı gereksinimler söz konusu olduğunda, mekânlar genişletilmeye olanak sağlamalıdır.

Böyle bir esneklik, yer kullanımı açısından yeniliklere açık bir çalışma ortamı oluşturulmasına olanak tanıırken, verimlilik ve esneklik için de uygun bir ortam oluşturur.¹⁰ Bu özellikleri göz önüne almak, zaman içinde Komisyon binalarında değişiklikler yapıldığında binalara gereken esnekliği sağlayacaktır.

4.9. Maliyetler

Komisyon, yatırım, kullanım ve bakım maliyetlerinde genel bir azalma sağlayacak, mevcut ve gelecekteki harcamalara kısıtlama getirecek bir mimari yaklaşım belirlemeyi amaçlamaktadır.¹¹ Bir binanın mimari kalitesi, toplum bütçesinden çıkan ve bu nedenle de sürdürülebilir ve savunulabilir olması gereken orta ve uzun vadeli yatırımlara uygun nitelikte olmalıdır.

4.10. Uyum: Ortak Bir Bağ

Komisyon'un kullandığı tüm binaları ve bina gruplarını birbirine bağlayan sembolik bir bağ kurulması, Komisyon'u kentte daha görünür ve fark edilir kılacaktır.

Bu sembol, gelecekteki tüm binalara ve mümkün olduğunca, Komisyon'un orta ve uzun vadede kullanmayı planladığı mevcut binalara da uygulanabilir nitelikte olmalıdır. Bu konuyla ilgili fikirler elde etmek amacıyla, 2009 yılında, Avrupa çapındaki mimarlık, sanat ve tasarım enstitüleri arasında bir yarışma düzenlenecektir.

5. BAŞARILI UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Uygun bir şekilde tanımlanmış programlara erişim imkânı sağlanması, proje süreçlerinin doğru izlenmesi ve fikir elde etmek amacıyla açılan yarışmaların düzenlenmesinde çeşitli mekanizmaların sistematik kullanımı mümkün kılınırsa, mimari kaliteye ulaşmak daha kolay olacaktır.

5.1. Mimari Program ve Denetim

Bir projenin başarısını belirleyen önemli aşamalardan biri, tasarımdan önce bir mimari programın tanımlanmasıdır. Mimari program şu dört maddeyi içermelidir: mimari anlayış, mekânsal boyut (iletişim), işlevsellik (ihtiyaçlar) ve teknoloji. Komisyon, projenin tanımlama ve denetleme süreçlerine dâhil edilmelidir. Eğer bir bina, kullanımına başlandıktan sonra, önceden tanımlanmış programının gereklerini yerine getiriyorsa, bu kaliteli bir sonucun garantisidir.

¹⁰ Bu bağlamda, çalışma köşelerinin tasarımı, ergonomisi ve kalitesine de özel önem verilecektir.

¹¹ Örneğin: Daha az sayıda bina girişi, temizlemesi kolay cepheler, bakımı kolay makineler vb.

5.2. Fikir Yarışması

Komisyon, COM(2007) 501 sayılı bildirim belgesinde belirttiği gibi, mimari kaliteyi garanti etmek için, tüm büyük arazi gelişimi projelerinin yapımı öncesinde, mimarlık alanında ya da başka alanlarda Avrupa çapında yarışmalar düzenlenmesi gerektiğini düşünmektedir. İlke olarak, tüm yeni binaların ve var olan binaların büyük ölçekli tadilatlarının da bu şekilde gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

Yarışma seçim kurullarında yer alacak kişilerin belirlenmesine de özel önem gösterilmelidir. Bu kurulların disiplinler arası olmasına ve kurul üyelerinin uygun niteliklere sahip olmasına dikkat edilmelidir.

Bu tutumun benimsenmesi ek maliyetlere yol açmamalıdır. Dahası, binanın yaşamı boyunca geçerli olacak - mali durum, kalite, işlevsellik ve verimlilik gibi - faktörlerce sağlanacak kazançlar dikkate alınmalıdır.